Suomen eksoottisten eläinten harrastajayhdistysten liitto ry

Kirjallinen lausunto Maa- ja metsätalousvaliokunnalle
8.11.2018

Arvoisa valiokunnan puheenjohtajisto ja jäsenet,

Huomasimme, että valiokunta kuulee tällä hetkellä lemmikkieläinalan liittoja, kuten Kennelliittoa ja Kissaliittoa. Edustamani Suomen eksoottisten eläinten harrastajayhdistysten liitto ry (SEEL) ei ole yhtä suuri tai vanha kuin edellä mainitut liitot, mutta olemme olleet mukana lain valmistelutyössä kuten suuremmatkin liitot. Meillä mm. on oma edustaja MMM:n Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnassa.

Edustamme merkittävää määrää erilaisia lemmikkieläimiä harrastelinnuista akvaariokaloihin. Näitä eksoottisia eläimiä on Suomessa lemmikeinä kymmeniä tuhansia, ja niihin liittyvät hyvinvointikysymykset ovat monin kohdin hyvin erilaisia kuin nisäkäslemmikkien (kuten koirat ja kissat). Edellä mainituista syistä toivoisimme myös voivamme tulla asiantuntijatahona kuulluksi valiokunnan kuulemisissa, kuten muutkin lemmikkialan liitot.

Positiivilistan ongelmat

Tärkeimpänä kysymyksenä haluamme tuoda esille lakiehdotuksen kahdeksannen pykälän, Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset.

Tässä pykälässä esitellään ns. positiivilistan periaate. Pidämme lajeja sisältävää positiivilistaa lähtökohdaltaan vääränä, sillä eläimen hyvinvointi ei ole lajikysymys, vaan yksilökysymys, joka riippuu eläimen hoitajan tai omistajan resursseista. Erityisesti kun puhutaan seura- ja harraste-eläimistä, jolloin eläinten omistajat ja pitotavat ovat huomattavasti heterogeenisempiä kuin tuotanto- ja sirkuseläinten kohdalla.

Olemme samaa mieltä siitä, että eläimen tulee pystyä toteuttaa lajille ominaisia olennaisia käyttäytymistarpeitaan. On selvää, että kerrostalossa asuvalla harrastajalla ei ole mahdollisuutta tarjota kaikille eläimille riittävän suuria, ja olosuhteiltaan ja virikkeiltään sopivia tiloja. Sen sijaan omakotitaloasujalla on aivan erilaiset mahdollisuudet rakentaa harraste-eläimen pitopaikaksi jopa erillinen rakennus lajin vaatimin ominaisuuksin. Käytännön esimerkki ovat hevoset, joiden pitäminen kerrostalo-olosuhteissa ei ole mahdollista, mutta omakotitalossa maaseudulla niille on mahdollista rakentaa talli ja tarvittavat aitaukset. Määriteltäisiinkö hevonen tilantarpeensa takia harraste-eläimenä sallituksi, vai kielletyksi, koska osalla hevosta haluavista on mahdollisuus sellaiselle tarjota sopiva pitopaikka ja osalla ei? Vastaavalla tavalla kaikki muutkin lain perusteluissa mainitut asiat ovat vain ja ainoastaan omistajan resurssikysymys. Esimerkiksi eläinlääkinnällistä apua harvinaisemmalle eläimelle on mahdollista hakea eläintarhoissa työskennelleiltä eläinlääkäreiltä, nykyisenä internet-aikana aina ulkomailta asti.

Toisaalta Suomen löytöeläintaloissa liikkuu vuosittain tuhansia eläimiä, kissoja, kaneja, koiria, marsuja,… joita niiden omistaja ei ole pystynyt, syystä tai toisesta pitämään tai hoitamaan asianmukaisesti. Omistaja on hukannut ne, luopunut niistä ”pitovaikeuksien vuoksi”, tai eläinsuojeluviranomainen on ottanut eläimen haltuun tarkastuskäynnin yhteydessä. Näissä tilanteissa kyse on yleisesti lemmikiksi sopivista eläinlajeista, mutta yksilöistä joiden entiset omistajat eivät ole kyenneet ylläpitämään niiden hyvinvointia.

Yllä olevat esimerkit osoittavat, ettei eläimen sopivuus seura- tai harrastuseläimeksi ole kiinni eläinlajista, vaan eläinyksilön yksilön omistajasta tai hoitajasta ja hänen resursseistaan.

Lajeihin perustuvan positiivilistan sijaan lakiin ja sen asetuksiin tulee, nykylain tapaan, määritellä kullekin eläinlajille tai eläinryhmälle sen pitopaikkaan ja hoitoon liittyvät vähimmäisvaatimukset, jotka eläimen pitäjän tulee toteuttaa. Näin pystytään turvaamaan eläinten hyvinvointi jo nyt käytössä olevalla menetelmällä.

Positiivilistaan liittyy myös käytännöllinen ja taloudellinen uhka, josta lain valmistelutyössä ei juurikaan ole keskusteltu. Vaikka periaate saattaa kuulostaa yksinkertaiselta, tieteeseen perustuvan positiivilistan laatiminen seura- ja harrastuseläimille on valtaisa urakka, jonka emme edes usko olevan mahdollista.

Hollantia pidetään positiivilistan mallimaana, johon Suomessakin käydyssä keskustelussa on usein viitattu. Vaikka laki Hollannissa periaatteessa sanoo, että hallussa saa pitää vain sellaisia eläinlajeja, jotka talousministeri on sisällyttänyt pitämiseen soveltuvien eläinten luetteloon (positiivilistalle), ei kyseinen pykälä käytännössä ole voimassa, sillä järjestelmää, jonka avulla arvioidaan eläinlajeja ei ole pysytty laatimaan. Menetelmää, ja positiivilistaa on Hollannissa yritetty laatia useaan kertaan 1990-luvulta lähtien, mutta viimeksi heinäkuussa 2017 viranomaiset joutuivat vetämään viime hetkellä pois ehdotuksensa positiivilistaksi.

Pelkästään lemmikkinisäkkäiden positiivilistaan on Hollannissa käytetty pian kolmekymmentä vuotta, eikä työtä ole saatu vieläkään valmiiksi, mikä osoittaa tehtävän käytännön mahdottomuuden. Toisaalta olisi mielenkiintoista tietää paljonko listan tavoittelu on kolmen vuosikymmenen aikana tullut hollantilaisille veronmaksajilla erilaisina asiantuntijapalkkioina ja muina kuluina maksamaan.

Vastaavan mahdottoman tavoittelun ja siitä syntyvän menoerän tuominen Suomeen ei ole järkevää, sillä eläinten hyvinvointi voidaan turvata edellä kuvatulla helpommalla ja edullisemmalla tavalla.

Viimeisenä haluamme mainita kansalaisten yhdenvertaiseen kohteluun liittyvän huolemme, joka on noussut esiin Hollannissa paikallisen positiivilistan laadintaponnisteluissa. Hollannissa koirat ja kissat on luonnoksissa nostettu suoraan sallittujen eläinten listalle, arvioimatta niiden sopivuutta lemmikkinä pidettäväksi. Olisi melko todennäköistä, että jos näihin kohtalaisen suurikoisiin, liikkuvaisiin ja älykkäisiin petoihin sovellettaisiin samaa arviointimenetelmää, jota on yritetty soveltaa muihin eläinlajeihin, lopputulos olisi se, että koirien ja kissojen pito lemmikeinä pitäisi eläinsuojelullisista syistä kieltää. Tähän Hollannissa ei kuitenkaan olla uskallettu mennä, vaan on luotu näille lajeille erillinen, erikoiskohdeltu luokkansa, ja näin pelkäämme tapahtuvan Suomessakin, jos täällä positiivilistaa yritetään seura- ja harrastuseläimille ottaa käyttöön. Mielestämme eläinlajien (ja niiden omistajien) eriarvoistaminen pelkästään lajin, rodun tai muun vastaavan ominaisuuden johdosta sotii perustuslain takaamaa kansalaisten yhdenvertaisuutta vastaan.

Suomen eksoottisten eläinten harrastajayhdistysten liitto ry

Kirjallinen lausunto Maa- ja metsätalousvaliokunnalle
8.11.2018

Luonnosta pyydettyjen akvaariokalojen hyvinvointi

Toisena tärkeänä haluamme mainita pykälän 28, Luonnonvaraisten eläinten elätiksi ottamisen kielto, erityisesti akvaariokalojen osalta.

Haluamme muistuttaa, että jos kielto koskisi myös akvaarioon harrastuseläimiksi ulkomailta kerättäviä kaloja, olisi säädöksellä merkittävä negatiivinen vaikutus sekä akvaarioharrastukseen, että akvaariokaloja ja –tarvikkeita myyvien yrittäjien ja heidän henkilökuntansa talouteen. Kuten lakiesityksessäkin mainitaan, osa akvaarioon eläinliikkeissä myytävistä kaloista kerätään nykyään luonnosta.

Vaikka luonnonkalojen pyydystämiseen ja maahantuontiin liittyy pieni määrä yksilöiden kuolleisuutta, ei ero luonnosta pyydettyjen ja altaissa kasvatettujen kalojen välillä ole merkittävä.

Kalojen keräys tapahtuu erityistä varovaisuutta noudattaen, jotta ne selviävät varmasti hyväkuntoisina harrastajalle. Tämä on tärkeää sekä kalojen hyvinvoinnin kannalta, mutta myös kalojen pyydystyksestä elantonsa saaville paikallisasukkaille, mikä takaa sen, että he tekevät työnsä kaloja mahdollisimman hyvin käsitellen. Useat kotimaiset akvaarioalan ammattilaiset ovat todenneet, ettei väittämä luonnosta pyydystettyjen kalojen suuremmasta kuolleisuudesta perustu tieteelliseen todistusaineistoon eikä hoitokokemuksiin. Sen sijaan on selvää, että akvaarioliikkeissä myytävän kalavalikoiman perusteeton rajoittaminen tulisi tuhoamaan maastamme lukuisia alan työpaikkoja ja pienyrityksiä.

Luonnosta pyydetyt kalat päinvastoin osaltaan lisäävät akvaariossa pidettävien kalojen hyvinvointia, sillä ne lisäävät perimän monimuotoisuutta viljelykaloissa, ehkäisten näin monien muiden eläinlajien jalostuksessa syntyneitä, liian kapeasta geenipohjasta syntyneitä ongelmia.

Lisäksi erityisesti makean veden kalojen pyyntiin luonnosta liittyy kalojen pyyntimaassa lukuisia positiivisia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja ekologisia ulottuvuuksia, joita ei voi sivuuttaa lakia säädettäessä.

Lähettäisimme mielellämme edustajamme valiokunnan kuultavaksi myös suullisesti ja vastaamaan mahdollisiin kysymyksiinne.

Ystävällisesti,

Jarmo Tuutti
Puheenjohtaja
Suomen eksoottisten eläinten harrastajayhdistysten liitto ry